

GEORGE FLOYD PROTESTOLARININ ANATOMİSİ

Doç. Dr. Mehmet Özkan

INSAMER

IHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Özkan, Mehmet. "George Floyd Protestolarının Anatomisi", İNSAMER, 13.07.2020.

 Analiz

İrkçılık ve siyahlara yönelik hukuk dışı uygulamalar uzun zamandan beri Amerikan iç siyasetinin en önemli konularından biri. Amerika'da 1960'larda yoğunlaşan hak-hukuk mücadelelerinden Malcom X ve Martin Luther King gibi liderlerin öldürülmesine kadar birçok olay, siyahların eşit haklara sahip olması yolunda önemli dönüm noktalarına işaret eder. 25 Mayıs 2020'de Minneapolis'te George Floyd'un polis tarafından öldürülmesi olayı da bir anda farklı bir boyut kazanarak hem ABD içerisinde hem de küresel anlamda protestolara ve yoğun tepkilere yol açtı. Peki bu gelişmeler ne anlama geliyor? Siyahların Amerika'daki hak mücadeleleri hangi aşamada ve bundan sonra nereye gidecek?

ABD Soğuk Savaş'tan bu yana iç siyasette çok ciddi bir dönüşüm geçiriyor; daha doğru bir ifadeyle toplumdaki dönüşüm talepleri her geçen gün artarak farklı şekillerde kendini gösteriyor. Beyaz ırkçılık ve evanjelist Hristiyanlar siyasi

ve sosyal olarak etkilerini güçlendirirken hem demokratlar hem de cumhuriyetçiler bu talebi yapısal sorunlara dokunmadan idare etmek derdinde. Sistemin temelinde bulunan finansal kapitalizm hiçbir reforma tabi olmadan kendini yeniden üreterek ayakta kalmaya çalışıyor. Amerika'da siyahların daha önceleri organize ettiği hak taleplerinde, karşılarında çoğu zaman gereğini yapacakmış gibi duran fakat asla işin özüne dokunmayan bir siyasi yapı vardı. O yapı, gelen talepleri başarılı bir şekilde önce yumuşatıp sonra rafa kaldırmayı biliyordu.

Floyd'un ölümü sonrası oluşan hava ise öncekilerden çok farklı. Trump'ın açıkça ırkçı ve yabancı düşmanı söylemleri, siyahların kendilerinin temsil edilmedikleri hissi, hayatın parçası olan özellikle polis teşkilatındaki sistemsel ırkçılık ve çoğu insanın finansal kapitalizme yönelik tepkisi, Kovid-19 salgını ve buna bağlı olarak işsizliğin artması, beklenenden

INSAMER
IHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

çok daha güçlü ve geniş toplumsal destekli bir hak talebi ortaya çıkmasına yol açtı. Fakat ilginç bir şekilde kapsayıcılık ve ülke genelindeki yaygınlığına rağmen geriye neredeyse siyasi hiçbir etki bırakmadan bu protestolar da bitti. Önce yağmalamalarla sonrasında heykel indirmelerle kendinden söz ettiren bu protesto dalgası artık sessizce geri çekildi.

Siyahların bu son hak arayışı da Amerikan siyasetinde neredeyse hiçbir etki bırakmadı. Bunun birinci temel sebebi, 1960'larla karşılaştırıldığında bugün çok ciddi örgütlenmelere sahip olan siyahların güçlü, karizmatik ve yönlendirici bir liderlerinin olmaması. Bu yüzden de protestolar çok dağınık seyretti ve bir merkezi yoktu. İkinci sebep ise polisin Amerikan iç siyasetindeki durumuyla doğrudan bağlantılı. ABD'de polis hiçbir zaman halkı korumak için var olmamıştır, polisin temel felsefesi sistemi korumaktır. Sistemin kişilerin üzerinde görülmesi ve çok fazla önemsenmesi sebebiyle bireysel olarak polislerin yaptığı hatalar, dolayısıyla sistem, hiçbir zaman sorgulanmamıştır.

Floyd'un ölümü sonrasında protestocular ilk defa sistemsel bir sorgulama talep ettiler ve aslında devletle siyahlar arasından yeni bir sosyal sözleşme yapılmasını istediler. Fakat Amerika'da sistemsel bir sorgulama başlaması, bir tür çözümlenme ve polis sayısının azaltılmasıyla sonuçlanırsa bu durum ülkede bir iç savaşa davetiye çıkarılabilir. Zira sadece Haziran 2020'de ABD içerisinde toplam 2,5 milyon silah satışı yapıldığı belirtiliyor. Veriler silah satın alma oranlarının son dört aydır sürekli şekilde arttığını gösteriyor. Herkesin silahlandığı ya da kolay silahlanabildiği bir ülkede güvenlik güçlerinin "zayıf" olduğu yönünde bir algının oluşması ise insanları kendilerini savunmaya itecektir. Bu tür bir gelişme de muhtemelen Amerikan sistemin çökmesi anlamına gelecektir.

Fakat ilginç bir şekilde bu protestoların en büyük etkisi Amerikan iç siyasetinde değil Avrupa'da yaşandı. Özellikle köle ticareti dolayısıyla zenginleşmiş ve siyaseten etkin olmuş kişilerin heykellerinin Avrupa ülkelerinde yerinden sökülmesi, en temelde Batı'nın kendi sömürgeci ve köleci geçmişiyle yüzleşmesi talebine dönüştü. Ayrıca kurucu babaların heykellerinin yıkılmasının Batı'nın insani temellerine yönelik de ciddi bir sorgulama olarak okunması gerekiyor. En temelde, insanlık dışı uygulamalarla dolu geçmişin övünülecek bir tarafı olmadığı vurgulandığı protestolar sonrası, özellikle Avrupa, bu heykelleri ne yapacağıyla alakalı yeni bir siyaset üretmek zorun kalacak görünüyor.

Siyaseten bu sürecin en büyük kazananı ise ABD Başkanı Donald Trump oldu. Gösterilerin ikinci günü itibarıyla özellikle vandalizm ve yağma olaylarının artmasıyla Trump bir anda olayı güvenlik meselesi hâline getirdi ve sonunda da haklı çıktı. Ulusal muhafızların alana çıkması sonrasında işler kontrol altına alındı. Trump, başkent Washington DC'de askerleri bile devreye soktu. Kendisini savaş dönemi başkanı ilan eden Trump, gösterilerin kendisinin kararlı politikası sonucu kontrol altına alındığını yakında ilan edecektir. Ayrıca Trump, Kovid-19 dolayısıyla kısmen kaybettiği siyasi alanını ve başarılı başkan imajını, gösterileri güvenlik sorun

alanına çekince hızla geri kazandı. Bu noktada devlet mekanizmasını da sonuna kadar kullandı. Trump, bu süreçte kendi tabanını mobilize ederek seçimin ilk kampanyasını da yapmış oldu.

Protestoları başlatan siyahların meşru ve haklı isteği ise yağma ve şiddet olaylarına kurban gitti. Amiyane tabirle siyahların gazı alınmış oldu ama Amerika'da realite muhtemelen kısa vadede değişmeyecek. Zira şu an Amerika'da yine siyahların hakları veya devletin onlara daha

Protestoların en büyük etkisi Amerikan iç siyasetinde değil Avrupa'da yaşandı.

iyi davranması değil Trump'ın kutuplaştırıcı söylemi ve göstericilerin yağmalamaları konuşuluyor. Özetle başlarda haklı bir hak talebiyle başlayan mesele, bir tür kamu düzeni tartışmasına dönüşmüş durumda.

ABD'de siyahlar Amerika'nın kuruluşundan itibaren kıtaya gelenlerden olmalarına rağmen beyazlarla hiçbir zaman aynı haklara sahip olamadılar. Amerika'da siyahlar; Batı'da ise Müslümanlar hep dışlandı, dışlanmaya da devam ediyor. ABD'de Müslümanlar kötünün iyisi gözükmürken Avrupa'da ise siyahlar kötünün iyisi konumundalar. Günümüzde ABD, Avrupa'nın

köle ticaretinin getirdiği fiilî dışlayıcılığın siyasi ve sistemsel formatta devam ettiği merkezdir. Bu anlamda ABD, ilginç bir şekilde Avrupa'nın sömürgeci ve köleci geçmişinin yeni bir sistem içerisinde kendini yeniden ürettiği; hukuk önünde olmasa bile sistemsel anlamda fiilî uygulamalarla devam ettiği yer olagelmıştır. Muhtemelen bu tür protestolar ileride de devam edecek fakat bu protestoların siyasi anlamda gerçek etkisinin ne olacağı hep muğlak kalacak; çünkü sistemle ilgili sorunlar ancak sistemsel çözümlerle düzelir, ne var ki ABD'de şimdilik kimse mevzuyu sistemsel bir sorun olarak görmüyor.

